

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/128/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017200524
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4017200524.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobkyne: W. V. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. X, B., právne zastúpená JUDr. Melániou Knopovou, MBA, advokátkou so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 27366-3/2017-BA zo dňa 07. júna 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/102/2017-135 z 21. mája 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/102/2017-135 z 21. mája 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sa/102/2017-135 z 21.05.2018 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 27366-3/2017-BA zo dňa 07.06.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Levice č. 700-1311497216-GC04/16 zo dňa 21.12.2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zmenila výrok prvostupňového rozhodnutia tak, že vypustila text „...§ 152a zákona v znení neskorších predpisov...“ a v ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Levice predpísala žalobkyni podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) poistné na nemocenské poistenie v sume 135,53 eur, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 2.130,08 eur, poistné na invalidné poistenie v sume 710,06 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 562,20 eur, spolu v sume 3.537,87 eur, za obdobie marec 2008, apríl 2008, máj 2008, jún 2008, júl 2008, august 2008, september 2008, október 2008, november 2008 a december 2008.

3. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa mala status SZČO aj po období po 29.02.2008. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie

tejto právnej otázky týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., teda či žalobkyňa vykonávala v čase od 29.02.2008 činnosť SZČO. Podľa názoru krajského súdu riešeni tejto otázky správne orgány však nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobkyňa v odvolaní namietala nezaoberala sa podstatnou námietkou, a to, že žalobkyňa dňa 29.02.2008 podala odhlášku do sociálnej poisťovne, že prestala vykonáva činnosť ako SZČO k 29.02.2008. Podľa názoru krajského súdu zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodit' správny právny záver, ktorý ani správne orgány a ani žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože táto základná otázka v danom konaní nebola zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány zaoberali existenciou žalobkyne ako SZČO a posudzovali jej príjem po roku 2008 na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahla, bolo by možné posúdiť správne aj otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.

4. Krajský súd ďalej uviedol, že z administratívneho spisu vyplýva, že žalobkyni bola licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v odbore kardiológia rozhodnutím zo dňa 22.08.2006 č. L1A/NR/1391/06 Slovenskou lekárskou komorou na základe žiadosti žalobkyne 07.08.2006. Z administratívneho spisu mal krajský súd za preukázané, že žalobkyňa sa odhlásila dňa 01.08.2008 Odhláškou, registračným listom fyzickej osoby z povinného poistenia SZČO k 29.02.2008, pretože na základe rozhodnutia Nitrianskeho samosprávneho kraja č. NR CS 1075/2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 26.02.2008, bolo žalobkyni zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore kardiológia dňom 29.02.2008.

5. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní je vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietka žalobkyne, že po období 29.02.2008 nevykonávala činnosť SZČO, teda nespadá ako poistenec pod režim poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, je dôvodná, a preto súd predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. V ďalšom konaní uložil krajský súd povinnosť žalovanej a I. stupňovému správne mu orgánu zaoberať sa aj právnou otázkou, či by žalobkyňa mohla vykonávať SZČO len na základe licencie L1A vydanéj lekárskou komorou, keďže rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja jej bolo povolenie poskytovať zdravotnícku starostlivosť dňom 29.02.2008 zrušené.

6. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka) z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľka sa nestotožnila s názorom krajského súdu, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či mala žalobkyňa status SZČO aj po 29.02.2008 a správne orgány mali vyriešiť právnú otázku týkajúcu sa výkladu § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, teda či žalobkyňa vykonávala v čase od 29.02.2008 činnosť SZČO. Sťažovateľka uviedla, že predmetom tohto súdneho konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania poistného za obdobie marec až december 2008 v sume 3.537,87 eur, a preto bolo podľa názoru sťažovateľky povinnosťou krajského súdu preskúmať, či žalovaná rozhodla o predpísaní poistného v súlade s hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi predpismi a poukázal na to, že správny súd je v rámci súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy viazaný predmetom správneho rozhodnutia.

7. Sťažovateľka zastáva názor, že otázka právneho posúdenia žalobkyne ako SZČO na účely sociálneho poistenia po podaní odhlášky dňa 29.02.2008 bola posúdená a zodpovedaná v samostatnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu vo veci predpísania poistného. Sociálna poisťovňa, pobočka Levice rozhodnutím č. 29466-1/2016-LV z 25.10.2016 rozhodla, že žalobkyni ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 29.02.2008 a v rozhodnutí č. 29466-2/2016-LV z 25.10.2016, že žalobkyni ako SZČO zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.06.2010. Obe tieto rozhodnutia nadobudli právoplatnosť 05.12.2016, čím bol konečným spôsobom upravený status žalobkyne na účely sociálneho poistenia, a preto už nemohol byť v následnom konaní opätovne posudzovaný. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 9Sžso/23/2013 a 9Sžso/1/2015. Sťažovateľka vo zvyšnej časti kasačnej sťažnosti zopakovala

svoju argumentáciu, prečo žalobkyňa spĺňala podmienky pre zachovanie statusu SZČO aj po podaní odhlášky. Žiadala rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá nesúhlasila s názorom žalovanej, že naďalej spĺňala status SZČO aj v spornom období od 29.02.2008 a zopakovala dôvody uvádzané správnej žalobe. K námietke sťažovateľky, že otázka právneho postavenia žalobkyne ako SZČO už bola zodpovedaná v samostatnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu vo veci predpísania poistného uviedla, že pobočka Levice vydala rozhodnutie o nezaniknutí povinného poistenia a rozhodnutie o zániku povinného poistenia dňa 25.10.2016, pričom žalobkyňa zastáva názor, že pobočka Levice rozhodla o zániku poistenia žalobkyne po podaní Registračného listu FO-odhlášky, a to vyznačením rozhodnutia v nedávkovom spise. Domnieva sa, že je potrebné vychádzať z toho, že jej nebolo doručené písomné rozhodnutie o zániku povinných sociálnych poistení a v tomto nesporovom prípade rozhodla pobočka tak, že žalobkyňi v plnom rozsahu vyhovel. Ďalej uviedla, že nariadiť obnovu nedávkového konania je sa možné iba v lehote 3 mesiacov, od zistenia dôvodov obnovy konania, najneskôr do 1 roka. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. V danom prípade predchádzajúce rozhodnutie pobočka zmenila s odstupom viac ako 8 rokov. Uviedla, že tieto rozhodnutia nemožno považovať za rozhodnutia, ktorými bol konečným spôsobom upravený status žalobkyne ako SZČO a žalobkyňa proti nim nemala ani reálnu možnosť podať odvolanie, ktoré by vystihovalo právnu a skutkovú podstatu predmetu konania. Žalobkyňa zopakovala priebeh administratívneho konania a uviedla, že konanie pobočky má všetky znaky arbitrárnosti, t. j. konanie vedené bez vedomia účastníčky konania a bez poskytnutia možnosti vyjadriť sa k veci, čo sa prejavilo v nedostatočnom zistení skutkového stavu a vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia. Opätovne uviedla argumenty prečo v rozhodnom období podľa jej názoru nespĺňala podmienky pre existenciu statusu SZČO a žiadala kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

10. Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia žalovanej, ktorým čiastočne pozmenila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o predpísaní poistného.

11. Z administratívneho spisu žalovaného mal kasačný súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa pobočka Levice, rozhodnutím č. 29466-1/2016-LV z 25.10.2016 rozhodla, že žalobkyňi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 29.02.2008 (ďalej len „rozhodnutie o nezaníku poistenia“). Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 05.12.2016. Ďalej mal kasačný súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa pobočka Levice, rozhodnutím č. 29466-2/2016-LV z 25.10.2016 rozhodla, že žalobkyňi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.06.2010 (ďalej len „rozhodnutie o zániku poistenia“). Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 05.12.2016.

12. Podľa § 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

13. Podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

14. Z uvedenej právnej úpravy je zrejmé, že Sociálna poisťovňa rozhoduje o vzniku, prerušení, zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a o predpísaní poistného v dvoch samostatných konaniach. V

prípade žalobkyne o zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Levice vyššie uvedenými rozhodnutiami o nezániku poistenia a zániku poistenia, ktoré nadobudli právoplatnosť. Otázka zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia žalobkyne preto bola uvedeným rozhodnutím právoplatne vyriešená. Žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie proti rozhodnutiu o nezániku poistenia ani proti rozhodnutiu o zániku poistenia žalovanej nepodala, čím sa sama pripravila o možnosť preskúmať a zrušiť uvedené rozhodnutia.

15. Krajský súd sa v rozsudku nevysporiadal s námietkou žalovanej, ohľadom nemožnosti preskúmať zánik povinného poistenia žalobkyne vzhľadom na existujúce právoplatné rozhodnutia, ktorým bola táto otázka vyriešená. Žalobkyňa žiadala v žalobe preskúmanie a zrušenie rozhodnutia o poistnom. Argumenty, ktoré uviedla však smerujú proti rozhodnutiu o zániku poistenia, ktoré v tomto konaní preskúmať nemožno, keďže nadobudlo právoplatnosť a žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie ani žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej o zániku poistenia, nepodala.

16. Krajský súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení veci, ak napriek existencii právoplatného rozhodnutia o otázke zániku poistenia žalobkyne dospel k záveru, že žalovaná ako aj prvostupňový správny orgán nevenovali dostatočnú pozornosť riešeniu otázky statusu SZČO žalobkyne v období po 29.02.2008. Ako bolo uvedené vyššie otázka zániku povinného poistenia bola právoplatne vyriešená v predchádzajúcom správnom konaní, v rámci ktorého správny orgán musel posúdiť aj existenciu statusu SZČO žalobkyne po 29.02.2008. Na právoplatné rozhodnutie o zániku povinného poistenia bol krajský súd povinný pri preskúmaní rozhodnutia o predpísaní poistného prihliadnuť.

17. Žalovaná v danom prípade správne poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Sžso/23/2013 a 9Sžso/1/2015, v ktorých najvyšší súd uviedol, že predmetom sporu nemôže byť otázka zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, pokiaľ táto bola už právoplatne vyriešená iným rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Kasačný súd nemá dôvod sa od tohto názoru odkloniť. V danom prípade krajský súd rozhodoval nad rámec rozsahu predmetu konania vymedzeného preskúmaným správnym rozhodnutím.

18. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

19. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o náhrade trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

20. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.